

"Zamanla mukayyet olan cism-i maddi gılabından sıyrılıp tecerrüdle ruhen yükselip, dün geceki Leyle-i Kadri öbür gün leyle-i îyd ile beraber,.. " cümlesini izah eder misiniz?

Üstad Hazretleri On Beşinci Mektup'ta velayet mesleğinde; **velayet-i kübraya** mazhar olan sahabelerin yolunu ve tarzını, **velayet-i suğra** dediğimiz tarikat ve tasavvuf mesleği ile mukayese etmektedir.

Velayet ile risalet arasındaki farkları maddeler halinde kısaca izah etmeye çalışalım.

- **Risalet vehbî** (*Allah vergisi*) bir makam iken **velayet kesbî** (*kul kazancı*) bir makamdır. Kul kazancı olan kesbiyet, asla Allah vergisi olan vehbiyete yetişemez.
- **Risalet** Allah'ın kula olan yakınlığını ifade ederken, **velayet** ise, kulun Allah'a olan yakınlığını ifade eder. Halbuki Allah'ın kula olan yakınlığındaki makam kulun Allah'a olan yakınlığındaki makamdaki çok çok üstündür.
- **Velayet** zılliden (*gölgeden, ferdî kabiliyet ve istidattan*) geçer, **Risalette** zıll / gölge yoktur, doğrudan doğruya Zât-ı Zülcelal'in ehadiyetine bakar.
- **Allah risaleti velayetten üstün kılmıştır.** Risalet ve velayet, birbirine karışmayan iki deniz gibidir. Hiçbir veli nebi mertebesine ulaşamaz.
- **Velayet, risaletin bir delilidir.** Risaletin tebliğ ettiği iman hakikatlerini, velayet bir nevi kalbî müşahede ve ruhanî zevk ile aynelyakîn derecesinde görür, tasdik eder.
- **Risalette**, yani peygamberlere **mucize** verilmiştir, **velayete** yani evliyalara ise **kerâmet** ihsan edilmiştir.

Keramet, Allah'ın veli kullarında meydana gelen harikulade hâllerdir. Mesela, gönüllerden geçeni bilmek, bast-ı zaman ve tayy-ı mekân gibi. **Mucize, kerametten çok üstündür.**

Velayet; ekseriyetle kulun Allah'a, Allah'ın kula yakınlığı ve münasebetiyle alakalı bir yol ve nisbettir. Bu yol ve nisbetten meydana gelen bazı haller, müşahedeler ve Allah indinde namzet olunan manevi makamlara mazhariyetin temelidir. Velayet iki kısma ayrılır:

1. Kulun Allah'a yakınlığından ve seyrü sülûkünden meydana gelen velayettir. Bütün tasavvuf ve tarikat erbabı ve salikleri bu velayetin içindedirler.

Bu yolda terakki, makam ve füyuzat müridin veya salikin istidat, kabiliyet, mücahede ve kesbi ile alakalıdır. Dolayısıyla bu tarz velayette inkişaf etmek için sebepler, zaman, mürşid ve mürid münasebetleri, terbiyenin tarzı esas olup; manen terakki uzun zaman alır. Bazen birkaç yıl, bazen de yıllarca cehd ve gayret göstermek icab eder.

Ayrıca bu meslekte; engeller, berzahlar, perdeler ve vartalar da çoktur. Bazen de yolda kalma ve acze düşüp geriye dönme söz konusudur. Yol müşkülâtı ve sıkıntılı olduğundan salik; teşvik ve sebat için keramet nev'inden harika hallerle Cenab-ı Hak tarafından takviye edilir. Çünkü normal velayetle gidenler **makam-ı nazda** oldukları için, iltifata, ikrama ve kerametlere ihtiyaç hissederler. Adeta çocukları yetiştirmek için, mürebbilerin onlarla münasebet ve alâkaları gibi; tabir-i caizse Cenab-ı Hak da bu mesleğe sülûk edenlerle münasebet ve alâka vesileleri yaratmaktadır. Bu meslekte bütün mesele; kulun istidadına, iradesine, cehdine ve gayretine kaldığından, inkişaf ve terakki, herkese göre zaman ve füyuzat açısından farklılık göstermektedir.

2. Velayetin diğer kısmı ise; sahabe mesleği ve yolu olan velayet-i kübradır. Bu meslekte esas olan; Allah'ın kula yakınlığı sırrına mebni, zamansız ve mekânsız olarak en mükemmel şekilde terakkiye namzet olmaktır. Diğer velayetteki berzahlar, engeller, vartalar bu meslekte fazla yoktur. Çünkü, Allah'ın kula yakınlığının sırrında; kulun kabiliyeti, cehti, engeller ve perdeler fazla önemli değildir. Manen terakki âni, def'î ve keskin olduğundan, tarikattaki seyrüsülûk esnasındaki, meşakkat ve çileler bu meslekte olmadığından; keramet nev'inden bir iltifata fazla ihtiyacı olmaz. **Zira bu mesleğin salikleri makam-ı niyazdadır.**

İşte bu iki meslek arasındaki farka Üstadımız, leyle-i kadri idrak etmeyi misal olarak vermektedir. Yani normal velayetle gidenlerin seyru sülûkleri zamanla ve mekânla kayıtlı olduğundan, cisim itibarıyla leyle-i kadri idrak etmek için bir yıl beklemek ve yaşamak mecburiyetindedirler. Bir yıl sonra kadir gecesine kavuşsalar bile, o gece yılda sadece bir gecedir. Yani aynı geceye mazhariyet söz konusu olamıyor. Çünkü cisim itibarıyla ancak ileriye yaşamak mümkündür. Maziye geçmek mümkün değildir.

Fakat sahabe mesleği ise; insandaki ruh gibidir. Ruh zamanla ve mekânla mukayyet olmadığından, tezkiye edilirse; cisimden, bulunduğu zaman ve mekândan sıyrılır, mazi ve müstakbeli, bir yıl beklemeden aynen yaşayabilir, kanatlarını açar mekânları ihata edebilir. Allah'ın kula yakınlığından dolayı, sahabelerin manevî terakkileri ve füyuzatları bir anda oluyor. Sahabeler ilimde, ibadette, ahlakta, idarede hâsılı her güzel ahlakta kemalatı yakalayıp, medenî milletlere Üstad olabilecek liyakate geliyorlar.

İşte normal velayette; bir yıl bekleyip kadir gecesinden liyakate göre istifade etme imkânı; sahabelerde bir yıl beklemeden, âzamî derecede gecenin füyuzatından istifade bir anda oluyor.

Buna bir basit misal de biz verelim:

Zengin olmanın iki yolu vardır; **birincisi**, çalışarak ve gayret göstererek epey müddet sonra servet ve imkâna sahip olmaktır. *Bu tarz* normal bir yol olup, velayete misaldir.

İkincisi; *bir padişahın miskin zavallı bir insana, ömür boyu çalışsa kazanamayacağı servet ve imkânı bir anda ona bahşetmesidir.* Bu ise; sahabe mesleği olan velayet-i kübraya misaldir.

İşte velayet-i kübra, ezelî ve ebedî olan, istediği kulunu bir anda en yüksek makamlara çıkararak Allah'ın kula olan yakınlığına, şuunatinin bir nev'i vasitasız olarak tecellisine bakmaktadır.

İnsan birçok maddî kayıtlarla mukayyettir, yapacağı şeyler mahduttur. Bir yere ulaşmak için yol kat' etmesi gerekir, bir anda ancak bir iş ile meşgul olabilir, boyu, eni, ağırlığı olan bir varlık olduğu için, zaman ve mekân kaydı altındadır.

Ruh basit olduğu ve mürekkebe olmadığı için, maddi kayıtların hepsinden münezzehtir. **Ruh**, bir anda binlerce işi görebilir, aynı anda bedeninin her yerinde hâzır ve nâzır olabilir; zaman ve mekân kayıtlarının büyük bir kısmından âzâdedir.

Allah, imtihan muktezası olarak bu dünya hayatında ruh ile bedeni beraber bulduruyor. **Ruh**, bu imtihandan dolayı birçok fitrî vasıflarını kullanamaz. Ama ruhu cesedine galip olan bazı büyük zâtlar ve evliyalar bir anda birkaç yerde bulanabilir, birçok işi yapabilirler.

Ceset galip olduğu zaman ruh körelip maddîleşir; ruh galip olduğu zaman ceset incelip ruhanîleşir.

Resul-i Ekrem Efendimiz (asm)'in mübarek bedeni ruh derecesinde ve nuraniyetinde olduğu için, Mi'raca bedeni ile beraber çıkmışlardır.

İlave bilgi için tıklayınız:

- ["Bir kademde ve bir sohbetle, zâhirden hakikate geçebilirler." Bilhassa "zahirden hakikate" geçmeyi izah eder misiniz?](#)